

Národní fronta – místní akční výbor Chodov

1948–1952

Inventář

EL NAD č.: 2010

AP č.: 500

Monika Žáčková

Horšovský Týn 2019

Obsah

Úvod:

I. Vývoj původce archiválií	3
II. Vývoj a dějiny archivního fondu	5
III. Archivní charakteristika archivního fondu	5
IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu	6
V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky	6
Seznam použitých pramenů a literatury	7

Příloha:

Seznam použitých zkratk	8
-------------------------	---

Inventární seznam:

Orgány MAV NF	9
	10

I. Vývoj původce archiválií

Preferovaná forma jména původce: Národní fronta Místní akční výbor Chodov

Datum vzniku: 25. 2. 1948

Datum zániku: 1954

Původcem archivního fondu Národní fronta – místní akční výbor Chodov je Místní akční výbor Národní fronty Chodov (25. 2. 1948 – 1954). Místní akční výbory Národní fronty (MAV NF) neměly vlastní sekretariát, schůze se většinou konaly v prostorách místního národního výboru nebo v kulturních zařízeních obce. Pošta adresovaná MAV NF byla doručována na soukromou adresu stávajícího předsedy MAV NF.

Národní fronta, ustavená již na jaře 1945 na podkladě Košického vládního programu, se stala trvalou politickou základnou veřejného života. Pevnou organizační strukturu však dostala až po únoru 1948, kdy byly vytvářeny akční výbory Národní fronty všech stupňů.

MAV NF se ustavovaly ze zástupců všech složek Národní fronty, tedy politických stran, celonárodních organizací a případně dalších složek, které v obci vyvíjely činnost, na základě delegačního principu.¹ Počet členů MAV NF nebyl přesně stanoven, zprvu však neměl být větší než dvanáct. Určoval se podle počtu organizací a složek v obci a podle velikosti obce. Vedoucí postavení v MAV NF měla Komunistická strana Československa (KSČ).

Funkce v MAV NF byly označovány jako „čestné“, zpravidla se volil předseda, místopředseda a jednatel MAV NF. Předseda měl za úkol svolávat schůze MAV NF, řídit práci MAV NF, udržovat styk s okresním akčním výborem Národní fronty (OAV NF) na různých aktivech a konferencích, místopředseda měl zastupovat předsedu v jeho nepřítomnosti a starat se o plnění plánu práce obce. Jednatel vedl kartotéku MAV NF, vyřizoval administrativu MAV NF, spolu s předsedou podepisoval odeslanou poštu, dohlížel na činnost masových organizací v obci, pořizoval zápisy ze schůzí MAV NF a zasílal je v opisech na OAV NF.

Ustavující schůze Místního akčního výboru Národní fronty v Chodově se konala 25. února 1948 za účasti několika členů místních společenských organizací a politických stran činných v obci. OAV NF v Domažlicích schválil 4. března 1948 jedenáct členů výboru MAV NF v čele s předsedou J. Kapicem. Členy MAV NF se stali například zástupci Revolučního odborového hnutí, Jednotného svazu českých zemědělců, KSČ, Československé strany sociálně demokratické, Svazu osvobozených politických vězňů a pozůstalých, Svazu české mládeže a Československé obce legionářské.

Prvořadým úkolem MAV NF bylo provádět tzv. „očistu politického a veřejného života“ od „reakčních živlů“ a „nespolehlivých“ funkcionářů a očistit společnost od všech odpůrců KSČ. Nedostatečnou pravomoc k této činnosti akčních výborů Národní fronty legalizoval, v podstatě se zpětnou platností, zákon č. 213/1948 Sb., o úpravě některých poměrů na ochranu veřejných zájmů. MAV NF v Chodově prověřil činnost členů Místního národního výboru v Chodově a některé členy odvolal. Výše zmiňovanou „očistu“ prováděl i v ostatních společenských organizacích fungujících v obci, přičemž kontroloval ustavování jejich akčních výborů (například Jednotného svazu českých zemědělců, Kampeličky – spořitelního a záložního spolku, Svazu české mládeže, hasičského sboru). Mimo to MAV NF poskytoval oznámení o národní a politické spolehlivosti, dohlížel na veškerý politický, veřejný a kulturní život v obci a řídil ho v duchu politiky Národní fronty. Zabýval se také přípravou a organizací voleb do zákonodárných a zastupitelských sborů.

---

¹ V sídle farností měl být do MAV NF kooptován ihned po založení farního výboru Katolické akce jako člen MAV NF také jeden jeho zástupce.

Schůze MAV NF se konaly v prvních měsících po ustavení zhruba jednou za týden. Interval schůzí se během roku 1949 postupně prodloužil zhruba na měsíc.

Pro usnadnění plnění úkolů Národní fronty a spolupráce mezi MAV NF a OAV NF byl domažlický okres rozdělen na několik okrsků (v roce 1949 na 16 okrsků, později až na 25 okrsků). Každý okrsek měl svého instruktora (člena OAV NF). Instruktor dojížděl na schůze MAV NF, působil jako poradce a dohlížel na jeho činnost. Kromě toho se čas od času konala zasedání OAV NF rozšířená o předsedy MAV NF. MAV NF obce Chodov, MAV NF obce Trhanov a MAV NF obce Pec tvořily společný okrsek Trhanov. Členové těchto tří MAV NF se scházeli jednou měsíčně v Trhanově, kde společně řešili především práci akčních výborů, analyzovali usnesení nadřízených orgánů a rozebírali význam jednotlivých referátů či diskuzí.

Akční výbory Národní fronty ukončily svoji činnost během roku 1954 v souvislosti s dokončením „očisty“ a s tehdy připravovanými volbami do národních výborů. Jejich organizační strukturu založenou na územním principu převzaly výbory Národní fronty různých stupňů.² Víceméně se jednalo pouze o formální změnu, postupně z názvů akčních výborů Národní fronty vymizelo označení „akční“. V důsledku vývoje a ustálení politických poměrů se i MAV NF Chodov během roku 1954 přeměnil na Místní výbor Národní fronty Chodov (MV NF). Činnost MV NF se de facto omezila na řízení a kontrolu nad státně politickými akcemi, kulturními akcemi, osvětovou činností a činností jednotlivých společenských organizací. Z činnosti MV NF v Chodově se však v tomto archivním fondu nedochovaly žádné archiválie.

Podle přehledu MV NF na okrese Domažlice vypracovaného OV NF Domažlice 11. února 1961 byl MV NF Chodov zařazen mezi obce, ve kterých mělo během roku 1961 dojít k jejich postupnému zrušení. MV NF Chodov tak v roce 1961 přerušil svou činnost. Na domažlickém okrese fungovalo jen devět městských a místních výborů Národní fronty. Na základě úkolu Ústředního výboru Národní fronty rozšířit základnu a zakládat nové MV NF bylo před volbami v roce 1971 nově ustaveno v okrese Domažlice dvacet čtyři MV NF a v letech 1972–1973 dalších dvacet dva MV NF. Patřil mezi ně i MV NF Chodov.

V roce 1986 sdružoval MV NF Chodov dvacet tři členských organizací, přičemž do jeho působnosti náležely také společenské organizace z obce Trhanov a Pec pod Čerchovem. Podle vypracovaného plánu práce se členové MV NF scházeli pravidelně každý měsíc a z jednotlivých zasedání vypracovávali zápisy. Činnost MV NF se orientovala především na zabezpečení jednotlivých státně politických akcí (například oslav k výročí osvobození Československa, Velké říjnové socialistické revoluce, Měsíce československo-sovětského přátelství, Mezinárodnímu dni žen, mírových ohňů apod.). MV NF úzce spolupracoval s Místním národním výborem Chodov, čtvrtletně svolávaly společná zasedání s radou místního národního výboru.

V souvislosti s politickým vývojem v Československu po 17. listopadu 1989 došlo zákonem č. 135/1989 Sb.³ ke zrušení článku čtyři Ústavy Československé socialistické republiky z roku 1960 o vedoucí úloze KSČ a článek šest byl upraven tak, že „Národní fronta je politickým výrazem svazku národů a národností, sociálních vrstev a zájmových skupin. Mohou se v ní sdružovat politické strany, společenské a zájmové organizace“. Ústřední výbor Národní fronty Československé socialistické republiky ukončil rozhodnutím organizací v něm sdružených činnost 7. února 1990. Národní fronta jako celek tímto dnem zanikla, její majetek

---

² Nejvýše stál ústřední výbor, jemu byly podřízeny krajské výbory a městské výbory Prahy, těm podléhaly okresní výbory a okresními výborům městské, obvodní a místní výbory Národní fronty.

³ Ústavní zákon č. 135/1989 Sb., kterým se mění ústavní zákon č. 100/1960 Sb., Ústava Československé socialistické republiky.

případl státu. Nižší složky byly uvedeny do klidového stavu a v průběhu roku 1990 svou činnost také ukončily.⁴ Činnost ukončil v roce 1990 i MV NF Chodov.

II. Vývoj a dějiny archivního fondu

Archivní fond Národní fronta – místní akční výbor Chodov vznikl v roce 2018 při pořádání archivního fondu Národní fronta – okresní výbor Domažlice (EL NAD 551), kdy zpracovatelka přesunula do nově vzniklého archivního fondu Národní fronta – místní akční výbor Chodov jednu úřední knihu z let 1948–1952 (č. j. SOAP/010-0607/2018). Jedná se o materiál, který pocházel z přímé činnosti MAV NF Chodov.

Ukládání vyřízených písemností orgánů Národní fronty se řídilo „Dohodou mezi Ústředním výborem Národní fronty České socialistické republiky a Ministerstvem vnitra České socialistické republiky (archivní správou)“ z roku 1978 a „Skartačním plánem pro uschovávání a vyřazování písemností orgánů Národní fronty“. O uložení dokumentů MAV NF Chodov či o jejich případných ztrátách nejsou k dispozici žádné informace.

Podle soupisu několika došlých a odeslaných dokumentů z roku 1948 zaznamenaném v knize zápisů ze schůzí (inv. č. 1) je patrné, že původce přiděloval odeslaným dokumentům čísla jednací.

III. Archivní charakteristika archivního fondu

Archivní fond Národní fronta – místní akční výbor Chodov obsahuje jedinou archiválii a tou je úřední kniha z let 1948–1952. Kniha obsahuje zápisy ze schůzí MAV NF v Chodově z let 1948–1952, z druhé strany knihy je poznamenán soupis několika došlých a odeslaných dokumentů z roku 1948. Uvádí číslo jednací, obsah podání a datum odeslání či přijetí dokumentu.

Formální zpracování inventáře odpovídá metodickému pokynu ředitele Státního oblastního archivu v Plzni pro zpracování archiválií a tvorbu archivních pomůcek č. j. SOAP/006-0767/2010 z 12. března 2010 s přihlédnutím k dodatku metodického pokynu z roku 2014 č. j. SOAP/006-01300/2014 a metodickému návodu č. 1/2013 odboru archivní správy a spisové služby Ministerstva vnitra, kterým se vydávají nová Základní pravidla pro zpracování archiválií č. j. MV-46913/AS-1/AS-2013.

Inventární seznam tvoří oddělení nazvané „Orgány MAV NF“, ve kterém je zařazena kniha zápisů ze schůzí MAV NF. Inventární jednotku představuje v inventárním seznamu úřední kniha.

Archivní fond Národní fronta – místní akční výbor Chodov je z hlediska úplnosti stavu zachování označen jako torzovitý, z významných archiválií v něm chybějí zápisy ze schůzí MAV NF z let 1953–1954, přičemž z roku 1952 je dochován pouze jeden neúplný zápis. Nedochovaly se ani žádné podací protokoly. Z činnosti MV NF Chodov chybí veškeré archiválie.

Během pořádání nebyly z důvodu přehodnocení významu či multiplicity vyřazeny žádné archiválie.

Fyzický stav archiválie je dobrý, archiválie není poškozena. Jazykem archiválie je čeština.

Dochovaná úřední kniha byla při současném zpracování a inventarizaci uložena do atypického kartonu o celkovém rozsahu 0,04 bm.

---

⁴ Dne 20. září 1990 schválilo Federální shromáždění ústavní zákon č. 376/1990 Sb., kterým se mění Ústava České a Slovenské Federativní Republiky, ve znění pozdějších předpisů. V tomto zákoně je článek o existenci Národní fronty zcela vypuštěn, uvádí pouze článek o vypořádání majetku, který spravovala bývalá Národní fronta.

IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu

V jediné dochované knize s poměrně podrobně vedenými zápisy ze schůzí a soupisu došlých a odeslaných dokumentů se souhrnně odráží činnost MAV NF v Chodově. K ucelnějšimu obrazu o fungování Národní fronty je nezbytné ke studiu využít archivní fond Národní fronta – okresní výbor Domažlice (EL NAD 551), jehož usneseními se místní výbory řídily, plnily jeho úkoly a zasílaly mu zprávy o činnosti. Jsou v něm uloženy především archiválie týkající se činnosti MV NF Chodov, mimo jiné kopie zápisů ze schůzí z let 1960–1961 a 1972–1989, které zasílal MV NF Chodov OV NF Domažlice na vědomí.

Vzhledem k vedoucí úloze KSČ v Národní frontě je potřeba věnovat pozornost archivnímu fondu KSČ – místní organizace Chodov (EL NAD 1780), popřípadě archivnímu fondu KSČ – okresní výbor Domažlice (EL NAD 574) a archivnímu fondu Místní národní výbor Chodov (EL NAD 178), uloženým ve zdejšímu archivu.

V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky

Ve Státním okresním archivu Domažlice se sídlem v Horšovském Týně archivní fond Národní fronta – místní akční výbor Chodov v roce 2019 uspořádala a archivní pomůcku sestavila Monika Žáčková.

Horšovský Týn dne 18. 9. 2019

Monika Žáčková

Seznam použitých pramenů a literatury

Prameny

Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně, fond *Národní fronta – okresní výbor Domažlice*, kar 7, inv. č. 69.

Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně, fond *Národní fronta – okresní výbor Domažlice*, kar 76, inv. č. 283.

Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně, fond *Národní fronta – okresní výbor Domažlice*, kar 79, inv. č. 291.

Literatura

BĚLINA, Pavel a kol. *Kronika Českých zemí*. Praha : Fortuna Print, 1999.

ČAPKA, František. *Dějiny zemí Koruny české v datech*. Praha : Libri, 1999.

GARKISCH, Miloš – TOPINKA, Jiří. *Národní fronta – okresní výbor Beroun 1948–1990 : inventář* [tiskem nepublikovaná archivní pomůcka č. 83]. Státní okresní archiv Beroun, 2010 [online], [cit. 2017–01–12]. Dostupné z <<http://soapraha.bach.cz/mrimage/soapraha/proxy/cz/archives/soap/CZ-221202010/inventare/dao/documents/OVNFBeroun.pdf>>.

K práci místních a městských výborů Národní fronty : metodická pomůcka. Praha : Ústřední výbor Národní fronty ČSSR, 1987.

KAPLAN, Karel. *Národní fronta 1948–1960*. Praha : Academia, 2012.

MATOUŠEK, Stanislav – TRÁVNÍČEK, Tomáš. *Národní fronta ČSSR v období budování socialistické společnosti*. Praha : Svoboda, 1989.

MLÝNSKÝ, Jaroslav. *Únor 1948 a akční výbory Národní fronty*. Praha : Academia, 1978.

PEŠŤÁK, Michael. *Národní fronta – krajský výbor Plzeň (1939) 1948–1990 : inventář* [tiskem nepublikovaná archivní pomůcka č. 610]. Státní oblastní archiv v Plzni, 2007.

Seznam použitých zkratk

AP	archivní pomůcka
bm	běžný metr
č. j.	číslo jednací
ČSSR	Československá socialistická republika
EL NAD	evidenční list Národního archivního dědictví
evid. jedn. č.	evidenční jednotka číslo
inv. č.	inventární číslo
kar	karton
KSČ	Komunistická strana Československa
MAV NF	místní akční výbor Národní fronty
MV NF	místní výbor Národní fronty
OAV NF	okresní akční výbor Národní fronty
OV NF	okresní výbor Národní fronty
Sb.	Sbírka zákonů
SOAP	Státní oblastní archiv v Plzni
ukn	úřední kniha

Inventární seznam

Inv. č.	Obsah	Časový rozsah	Evid. jedn. č.
---------	-------	---------------	----------------

Orgány MAV NF

1	Zápis z schůzí MAV NF Chodov 2. 3. 1948 – 17. 4. 1952, soupis došlých a odeslaných dokumentů 7. 3. 1948 – 17. 4. 1948	1948–1952	ukn 1
---	--	-----------	-------

Název archivní pomůcky:	Národní fronta – místní akční výbor Chodov
Značka archivního fondu:	NF MAV Chodov
Časové rozmezí:	1948–1952
Počet evidenčních jednotek:	1 (1 úřední kniha)
Počet inventárních jednotek:	1
Rozsah v bm:	0,04 bm
Stav ke dni:	18. 9. 2019
Zpracovatel(é) archivního fondu:	Monika Žáčková
Zpracovatel(é) archivní pomůcky:	Monika Žáčková
Počet stran:	11
Počet exemplářů:	4
Schválil:	Mgr. Radka Kinkorová dne 18. 9. 2019 – č. j. SOAP/10-0491/2019